

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja P 2.—. *As ősszeg előre küldendő be;* lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

A mátiszkalkai aut. orth. izr. hitközség pályázatot hirdet egy metsző- és bal-t'filo állás betöltésére. Pályázhat olyan kellemes hangú bal-t'filo és sajchet übajdek mímche, jóré somájim mérábim veltalmid chóchom godajl, ki három elismert orth. rabbittól nyert kabólóval rendelkezik. A megfelelő iratokkal felszerelt pályázat **Schreiber Bertalan hitközség elnöke, Mátiszkalka**, küldendő. Mindennemű költség csak a megválasztottanak térítetik meg.

A rákoshegyi aut. orth. izr. hitközség kizárólagos mérszársek jogát sürgősen bérbeadná. Jelentkezők ajánlatait 8 napon belül vesszük figyelembe.

Az előjáróság

A komárnói aut. orth. izr. hitközség egy II-od hitoktatói állásra pályázatot hirdet. Pályázhat oly szigorúan jóré somájim, 30 éven aluli, csehszlovák állampolgársággal bíró fiatalember, ki a magyar és német nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja, chüimis-rasit és héber nyelvtant eredménnyel tanítani képes. Előnyben részesül olyan egyén, aki gyermekek részére Aguda szervező képességgel bír. Ajánlatok folyó hó 30-ig a hitközség elnökségéhez nyújtandó be. Az állás szeptember 1-én elfoglalható. Díjazás megállapodás szerint. Utiköltség csak a meghívottaknak lesz megtérítve. **Schwartz Fülöp** hitk. titkár **Hofmann Simon** hitk. elnök

A karcsuság titka

EHRENTHÁLNÉ (Geczovits Renee) főzőszalon, Dohányu. 39. Telefon: 40-2-64.

BENŐSÜLNE balbatjs házba jó külsejű vallásos fiatalember, „25 éves.”

HERSCH

alapítványi orth. izraelita (Pollák főrabbi hitk.) polgári iskolával és Talmudtórával kapcsolatos **internátusba, Vácott,** megkezdődtek a felvételek. Ellátási díj évi 600 P.— Prospektus.

ENGLÄNDER

Telefon: 30-9-24.

orth. kóser sütőde és fűszeráruház VIII., KARPENSTEIN-U. 1. Teleki-tér sarok. Saját pörkölésű kávé. Kalácsrendelés

Apró hirdetések

VEGYESKERESKEDŐSEGÉD, volt jesivabócher, elhelyezkedést keres. Két-három gyermek ivri és chüimis-rasi oktatását is elvállalja. „Szombattartó 20” VALLÁSOS, intelligens, perfekt német kisasszonyt gyermekeimhez keresek. Gestetner Lajosné, Győr.

TAPOLCA-FÜRDŐN (Miskolc mellett) orth. gyermeküdülőttelep létesül. Referenciákkal szívesen szolgál dr. Deutsch Adolf úr, a bpesti orth. iskolák igazgatója. Prospektus: Klein Károly hitnár, Miskolc, Kálvin u. 20. RÓFÖS-rövidarú kereskedősegéd 10 évi praxissal, állást keres. „Ügyes e'adó” PARÁDFÜRDŐN orth. kóser koszt kapható: Izsák Manónál (Reeck), a pétervásári főrabbi felügyelete mellett.

VOLT BÓCHER jól jövedelmező üzemmél, raktárral, nőülne, szigorúan vallásos családból 6-8000 pengő hozománnyal. Jelige „26 éves”.

PRIMA orth. kóser libaszír kapható nagyobb mennyiségben Herman Mózes cégnél, Bonyhád.

KÓSEROZÓ asszony, megbízható, ügyes, felvétetik. Niszel, Rombach-utca 16.

NYARALÁSRA és tanításra 2-3 gyermeket, Budapest közelében jó levegőjű helyen elvállalok. Fischer orth. kántor, Bja.

FÜSZER-RÓFÖS kereskedősegéd állást keres. Szorgalmas, hűséges és megbízható. „Szombattartó” jelígre.

ÜGYES fiatal segédet akceptálnék angródetail fűszer-üzletben. Ajánlatok eddigi miködéssel, Fried Ignácéhoz, Mezökövesdre.

SAJÁT ÜZLETTEL rendelkező volt talmudista, jó családból nőülne 6-8000-rel. „Biztos párnosze” jelígre.

HÁROM KÖZÉPISKOLÁT végzett fiatal fiú, asztalos, vagy rófös szakmában tanulói állást keres. Hochhauser Ignác, Hasznos, u. p. Pásztó.

CSÍNOS, fiatal leányomat férjhez adnám 25-30 éves, kellemes hangú, vallásos, volt bócherhoz, kinek jól jövedelmező, sajchet-übajdek állásomat átadnám. Hatóróval rendelkezők előnyben. Jelige „Párnoszó tajvó”.

KI ADNA örökbe, vagy kölcsön, szorgalmasan tanuló és tanító vidéki orth. rabbinak Talmudot (sas) üposzktim, süilchon-órich, stb.). Hálából az előadásoknál az adakozó elhunyt hozzátartozóiért Jahrzeitkor kadist mondana. Cím kettőslapon.

TAPOLCA-FÜRDŐN, Miskolc mellett, megnyílt Eisenberger Mór (S. A. Újhegy) vendéglője, legkényesebb igényeket kielégítő menü- és penziórendszerrel.

KERESEK július 1-től augusztus 15-ig, szigorúan vallásos orth. leányt kóseroláshoz és egyéb dologra penziómba. Egy második leányt, aki a szervirozásban jártas és ügyes kiszolgáló. Igényeiket közöljük. Kohn orth. kóser penziója, Balatonszemes.

TRENCSÉNTEPLICEN megnyílt Israeler orth.-kóser vendéglője. Előszedőnban teljes napi penzió 35 Ké.

ZUGLIGETBEN, 81-es villamos közelében hatalmas gyümölcsösben orth.-kóser gyermek- és diáküdülőt. Referenciák Grosz I. József, budai orth. rabbi úrnál. Elátás házon kívül is. Schiffer-üdülőt, Zalai-út 10.

PESTÜJHELYEN három szobás, kertes lakás, nyaralónak, augusztus 1-ig 80 pengőért kiadó. Cím: Klein rabbi, Tura.

CSIZ-FÜRDŐN (Ciz-kupele), szigorúan orth.-kóser vendéglő: Deutsch Ede. Elsőrendű koszt, olcsó árban.

SCHITESZT kitanulni hajlandó bócher keresek leányom részére. Cím kettőslapon.

BORKERESKEDÉS minden ágában jártas, nagy gyakorlattal bír, megbízható fiatalember állást keres. „Szombattartó 26” jelige. (20 fill. bélyeg.)

MÁTRAFÜREDEN orth. kóser **Kleinpenzió,** magasan fekvő, modern, parkos villában! Folyóvizű szobák! **Külföldön gyermeküdülőt,** Reichmann kecskeméti tanító vezetésével. (Kívánatra prospektus.)

BÁRMELY szakmába elhelyezkedne 28 éves fiatalember, volt talmudista. Esetleg bönösülne. Leveleket továbbít: Klein Sándor trafikos, Nagyálló.

DEUTSCHES Kinderfräulein mit Praxis sucht Stellung in orth. jüdisches Haus. Adresse per Doppelkarte in der Adm.

FELTÉTLEN VALLÁSOS zsidó leányt keresek két 6 éven aluli gyermekem mellé. Németül tudó előnyben. „Szerevény” jelígre.

NÉMET-francia-olasz nyelvtudással, bármilyen állást elfoglalna irodai munkában jártas fiatalember, csekély fizetés mellett. Cím a kiadóban.

MÁTRAFÜRED legjobb helyén Pestisoron orth. kóser penziómat gyermeküdülőt kibővítettem. Szigorú felügyelet. Teljes nyaralási költség vasúti jeggyel 30 napra száz pengő. Budapestről személyes kíséret. Mandl Erzsébet, Mátrafüred.

Felölös szerkesztő és kiadótlajdonos: GROSZBERG JENŐ

Springer, Bethlen Gábor utca 33.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זליר

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791.
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Védelmet kérünk a minisztertől Mit akarnak már megint a jesiváktól?

Mélyseges megdöbbenéssel, megbotránkozásig fokozódó fájdalommal látjuk, hogy az orthodox zsidóság szellemi életének fő gócpontjai: a szent tan tanulmányozását szolgáló jesivák ellen, állandó nyugtalanítás folyik az ország több helyén. Egyszerre kapunk erre vonatkozólag hírt *Sopronból, Szombathelyről, Fehérgyarmatról.*

Azt hittük, hogy ez az ügy nyugvópontra jutott mult év decembere óta, amikor — amint azt a *Zsidó Újság* 1935. december 13-i száma jelentette — a *Központi Iroda* előterjesztésére, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a fellebbezésre hozandó érdemleges döntéséig is, amely, mint értesülünk, most már rövidesen meglesz, táviratilag felfüggesztette a szatmármezei közigazgatási bizottságnak a megye területén levő három jesiva bezárását elrendelő határozata végrehajtását. S valóban/sajnálatos az a túlbuzgóság, amely nem bírja megvárni a — mindenestre már hónapok óta elhúzódó — döntést és sokezer hitű, hazafias magyar állampolgár lelkületét sérti.

A mult héten egy budapesti antiszemita lapban a soproni jesiváról két közlemény jelent meg. Ezekben a cikkekben, amint mult számunkban rámutattunk, bizonyos bileami velleitásokat lehetett fellelni. A cikkíró ócsárolni akarta a bóchereket, de azután kénytelen bevallani, hogy szorgalmasak, erkölcsösek; másrésztől viszont, mentalitásának megfelelően, veszedelmes titokzatos ügynek állítja be az egész jesivai intézményt.

Multheti cikkünkben abból indultunk ki, hogy ezt a rémkép-expozíciót semmiféle gondolkodó ember komolyan nem veheti és ezért félig tréfásan válaszoltunk a budapesti napilap fejtege-

téseire. És most hűledezve látjuk, hogy a cikket komolyan vették, mert Sopron város közigazgatási bizottságának legutóbbi gyűlésén ez a cikk a tanácskozás „szenzációja” lett. Ha hinni lehet a soproni helyi lapnak, a bizottság szerint: „a leghűségesebb városban” minden rendben van, az egészségügy kitűnő, az adóbevétel emelkedik, csak egy dolog nyugtalanító: *a jesiva.* A gyűlésen jelenlevő dr. Gallus Sándor királyi közjegyző komolyan kérdi:

— *Ki engedélyezte ezt a bócher-iskolát, ki tartja fenn, ki ellenőrzi, kik tanítanak ott és mit? ...*

A polgármesterhelyettes bejelentette, hogy kivizsgálja a dolgot és az egyik úr pedig megjegyezte, hogy „nagyon fontos az ügy, mert nagyon nyugtalanító”. Mivelhogy ez az úr, amint a helyi lap ugyanabban a számban olvasuk, a katolikus konventet képviseli, tehát vallásos ember, megnyugtatójuk a következőkkel:

A jesiva az az intézmény, amelyet keresztényembernek is tisztelnie kell, mert kétezer évvel ezelőtt, amikor a kereszténység keletkezett, ilyen iskolákban tanulták a Szentírásmagyarázatot, amelyen tudvalevőleg a kereszténység alapszik.

Ki engedélyezte az iskolát? Tekintettel arra, hogy felállítása teljesen a felekezet magánügye, világi oktatást nem nyújt, a vallásszabadság védelme alatt áll.

Ki tartja fenn? Nem az állam, nem a város, hanem a hívek áldozatkészsége.

Ki az ellenőrző? A zsidó közvélemény, amely pontosan tudja, hogy melyik jesivába érdemes küldeni az ifjúságot.

Kik tanítanak? Rabbik, akiknek ehhez a feladathoz olyan szaktudásra van szükségük, amely világi discipli-

nákban még az egyetemi tanárok zömének sincsen meg.

Mit tanulnak? Magyarozatát annak a kinyilatkoztatásnak, amelyet a kereszténység is szentnek tart.

A jesivai ifjak nem akarnak diplomát, nem akadják sem a vármegyénél, sem az államnál, de még a hadseregben sem, a keresztény ifjúság helyét elfoglalni.

Mindent úgyis tudja mindenki és ezért az egész heccelődést csak a jóindulat hiányának, az ösgyűlölet ok nélküli kitörésének vagyunk kénytelenek minősíteni.

Ami azonban Fehérgyarmaton történt, annak példájára vissza kell menni a legsötétebb középkorig. *Jusztiniánus* császár akarta elrendelni a VII. században, hogy a zsidók ne magyarázzák a szentírást hagyományaik szerint.

Fehérgyarmaton az illetékes hatóság megakadályozta a szomszédos csehszlovák községekből való magyarok növekedésének a jesiva előadások hallgatását!

Ezt — *mondjuk ...* — meg lehetne érteni, ha másrésztől, nem jelentene országra szóló örömet, boldogságot, a magyar kultúra előtti meghajlást — a lapoknak küldött kommuniké szerint — az, ha Bulgáriából, vagy Törökországból egy-néhány ifjú beiratkozik nálunk egy gazdasági iskolára. *De így? Magyarországnak éppen olyan nagy dicsősége, ha külföldről jönnek jesivánkra ifjak!* Mert ez azt jelenti, hogy a magyar jesivák szellemi és vallási irányzatát mintaszertűnek tartják.

Minden vallásérkölcös ember, a gondolat szabadságnak minden híve, csak megdöbbenéssel értesülhet tehát a fehérgyarmati hatósági beavatkozással.

Hisz ez a fehérgyarmati eset valóságos feketegyarmati háborúskodás, amely talán jogos volt az abesszinek ellen, de

nem oly ideális törekvések ellen, amilyen a jesivákban folytatott, önzetlen, diplomát nem váró, gyakorlati haszonnal egybe nem kötött tanulás.

Mivelhogy tudjuk és valljuk, hogy a jesivák erkölcsi irányzata a legmakulátlanabb, céljuk a legeszményibb, létük az ország nemzsidó lakosságának semmiféle szellemi, erkölcsi, anyagi ér-

dékét nem sérti: teljesen joggal és türelmetlenül várja az ország zsidó közvéleménye a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr gyors intézkedését annak a belső vallási ügynek közigazgatási eljárásokkal való hánytorgatása ellen.

As orthodox zsidó közvélemény védelmet kér lelki élete számára, a Miniszter Úr Ö Kegyelmességétől!

Ujból súlyosbodott a szentföldi helyzet

Egy bombaexplodálás által június 12-én a haifa-lyddai vasútvonalon, 18 zsidó sebesült meg súlyosan, közülük ötven igen súlyosan. A bomba: egy dinamittal telített bádagszelence, Kalkilie állomás után robbant fel, nyomban azután, miután az arab utasok a vonatot elhagyták. A vonat azonnal megállt és katonák lövöldöztek a megfutamodni sikerült arabok után. A katasztrófa színhelye rettenetes képet nyújtott. A vasúti kocsi, melyben a robbanás történt, közönséges romhalmazzá vált, s a sebesültek jajveszékése töltötte be a levegőt. A vonat sérületlenül maradt része tovább folytatta útját Tel-Avivba, míg a 18 súlyos sebesültet előbb a Tel-Avivból elősietett mentők első segélyben részesítették, majd a tel-avivi Hadász-kórházba szállították. Az öt igen súlyosan sebesült: Sobol Ábrahám (18 éves), Mandelbaum Chave (35 éves), Tischler Lydia (22 éves), Bráver Rachel (60 éves), Feuerstein Mirjam (32 éves). Kevésbé súlyosan, de szintén jelentékenyen sebesült, az utóbbi 6 éves gyermekek, Schwarcz Salamon (21 éves), Levin Judit (23 éves), Rechtschaffen Chave (57 éves), Medler Simson (26 éves), Misrachi Ábrahám (26 éves), Klein Berta (26 éves), Klein Jakab (55 éves).

Jeruzsálem, június 15. A „T'nuwa” zsidó rt. tejszállító kocsijára lövöldöztek az országúton; Ábrahám ben Jehudát halálosan, Feinstejn Slajmót könnyen sebesítették meg. Zsidó autóbuszokra lövöldöztek a ramallai országúton és „Bájisz v'gan” mellett, két utas megsebesült, egy arabot le tartóztatták.

A jeruzsálem-lyddai vasútvonalon, két helyen kiemelték a banditák a sineket,

a vasút rövidesen rendbehozta a pályát. — A június 13-ra virradó éjjelen az ország több részében követtek el bombamerényleteket. Ugyanakkor megtámadták az arabok a „Ben Semen”, „Chedera”, „Migdal”, „Mismar Hoémek”, „B'ne B'rak”, stb. kolóniákat. Petach Tikvánál a víz-szivattyúállomásra tüzeltek, Haifától délre 50 dunam állami erdőt felgyújtottak, Sederánál 500 dunam gabonát hamvasztottak el.

A katonaság gépfegyverekkel és léghajókkal üldözi a gaztettük elkövetése után menekülő arab betyárokat,

akik sebesültjeiket mindig magukkal cipelik.

A haifa-jeruzsálemi vasútvonal men-

tén egy arab banda lövöldözött egy vonatra. A vonatot kísérő katonai különítmény viszonzta a tüzelést, mely alkalommal az arab terroristák 11 sebesülttel vonultak vissza.

Az elmúlt szombaton Jeruzsálem hús nélkül maradt, mivel a városi közbiztonság az arab-terror folytán, már napok óta nem lehet megközelíteni.

Hozzáértők szerint az arab zendülés eddig 3 millió font kárt okozott:

a kormány kára fél millió, a zsidóságé 1 és fél millió, az araboké 1 millió.

Ó-TATRAFÜRED! MAGASTÁTRA!

Értesítem a t. c. közönséget, hogy orth. kóser penziómat a nyugodt és csendes fekvésű Depandus és Erika villákban elsőrendű komforttal berendezve, egész évre megnyitottam. Elő és utószobában mérsékelt árak; ugyanakkor esküvőket és banketteket is vállalok.

Bővebb felvilágosítás: **SCHREIBER MÓR Penzió, Stary-Smokovec (Telefon: 43)**

Wiener orth. Lehrerfamilie

nimmt über die Ferien einige Kinder ins Semmering-gebiet mit Individuelle Behandlung, erstklassige Pflege, event. Unterricht.

Auskunft: **Ludwig Tauber, Volksschullehrer, Wien, 9. Berggasse 39, 2 Stiege 11. (Übernimmt auch Kinder in ganzjährige Pension)**

x Szülők figyelmébe! Közeledik az iskolaév bezárása. A mai gazdasági viszonyok folytán sok szülő kénytelen lemondani saját nyaralásáról, de gyermekeinek egészsége érdekében mindent elkövet, ha zsidó szülői otthon helyettesítő üdülőtelepen helyezheti el. E cél vértérelt, amidőn a szülők 10-ik évi bizalmával **Mátrafüreden**, (klimatikus gyógy hely, fenyveserdő) külön bérelt villában az üdülőt **ujból megnyitom**. Különösen ajánlatos: gyenge szerveztű, vérszegény, étvágytalan és orvosi tanácsra üdülést igénylő gyermekeknek. Szeretetteljes bánásmód, szakszerű figyelmes gondozás, vallásos nevelés, német nyelv és orvosi ellenőrzés — szülői referenciákkal — biztosítva. Az elsőrendű ellátás **Klein Sámuel orth. kóser penzióban** (naponta ötször) nyer megbízható elintézését. A szobák kényelmes beosztása és az intenzívebb felügyelet végett, jelentkezés csak **június 30-ig** vehető figyelembe. Felvétel a 6-ik évtől. (Leányokra külön felügyelet.) Csoportos indulás **Budapestről július 1-6 között**. A kedvező feltételeket készséggel közli: **Reichmann Mór tanító, Kecskemét, Lesztár-tér 1. (Válaszbélyeg.)**

Mire tanítsanak a szentföldi események

Óriási plakátot kaptunk Jeruzsálem-ből, amely az Aguda felhívását tartalmazza. A felhívás célja, hogy a palesztinai zsidóságot a szomorú események hatása alatt a tradíciók felé irányítsa és a Tóra törvényei betartására buzdítsa. A felhívásból kiemeljük a következő részleteket:

— A legmagasabb fokú politikai feszültség idejében, amikor az egész szentföldi zsidó letelepülés sorsa van kockára téve, amikor ártatlan zsidó vért szív magába szent országunk talaja és zsidó családok ezreire a legsúlyosabb szenvedés sujtott, szükségesnek tartjuk, hogy *összes testvéreinkhez* forduljunk. Habár tudjuk, hogy szervezettileg csak egy kis részét képviseljük a zsidó lakosságnak, mégis kifejezzük azt, amit jelenleg számtalan zsidó szív legmélyebben ér.

— Baj és szerencsétlenség: egyező erejű. A legelső eset ez a zsidó nemzeti otthon történetében, hogy

az egész palesztinai zsidóság szoros egység gyanánt áll, könnyek és fájdalom közepette az ellenséggel szemben, avval az erős elhatározással, hogy a zsidóságnak, a világ hatalmasságai által adott jogot Erecz Jisroelre, minden körülmények között meg fogja védelmezni.

— De, testvéreim, elegendő-e ez a kifélé való egység? Ha Izráel öre seğıtségével a jelenlegi veszély elmúlik, nem fog-e beállni megint a sajnálatos visszavonás és széthúzás?... A gólusz elmúlt évszázadaiban, amíg mindannyian megőriztük a Tóra iránti hűségünket, térbeli szétszórtság dacára egyik voltunk és ennek az egységnek következtében összes ellenségeink támadását győzedelmesen leküzdöttük. Most azonban, amikor a zsidóság egy része az ösők országába összegyűlt, az elmúlt évszázadokban bevált passzív egységet aktív egységgé kell változtatni, szent földünk felvirágoztatására. De ehelyett azt látjuk, hogy pártok kérelhetetlen ellenségekként állanak egymással szemben és a gyermekek szíve elfordul a szüleitől, I'tentől való elszakadásban és Izráel legszentebb nemzeti értékével, a Tórával szemben való hűtlenségben.

Igazi belső egység csak akkor lehet közöttünk, ha visszatérünk I'tenhez és tanáchoz.

Tudjuk, hogy a Tórához való visszavezető út nehéz. Sajnos, egyszerre nem

is tehető meg. *Kezdjétek meg tehát a sabosz megtartásával*, mert ez alappilérje a zsidóságnak, alaposzlopa az egész zsidó kultúrájának.

Állítsuk helyre a palesztinai zsidóság egységét a sabosz lelkiismeretes megőrzésében.

Ezzel állítsunk emléket a mi szent vértanúinknak. Ez az emlék hétről-hétre meg fog újulni. Tudjátok meg: Izráel s a Sabosz örökké el vannak jegyezve. Profétáink szava szerint, a szombat megszegése miatt veszítettük el orszá-gunkat, a szombat kedvéért fogjuk ismét elnyerni, felépíteni és megtartani.

Az angolok vitatkoznak Palesztináról

A palesztinai helyzet feszültsége nem akar csökkenni. Az arabokat nemcsak a mesterségesen felkocozott gyűlölet ösztönzi, hanem idegen propagandapénzek fűtik. Londonban természetesen aggodalmaskodnak. Annyi baja van mostan a birodalomnak, hogy szeretnének Palesztinában gyorsan rendet csinálni. Az abesz-színiai, valamint a németországi ügyben Nagybritánia nem valami szerencsésen operált. Így kell magyaráznunk, hogy ellentétes nézetek nyilatkoznak meg a sajtóban és egyes politikai körökben. Ezek a véleményeltérések rávilágítanak az angol közvéleményre.

Június 10-én tartotta Londonban a „Közel- és Közép Kelet Szövetsége” (Near and Middle East Association) vitatestélyét. Az arab-párt egyik titkára kezdte meg előadását. Kijelenti, hogy Balfour 1917-ben kiadott deklarációját az arabok soha nem ismerték el. (Ez tévedés, mert bebizonyosodott, hogy Irák deignált királya: Feissal, írásbelileg elismerte a deklarációt Weizmann professzor előtt.) Az arabok tehát követ-

lik a zsidó bevándorlás beszüntetését a telekvásárlás eltiltását és egy alkotmányozó kormánytanácsot. Igaz, hogy a zsidó bevándorlás látszólag jólétet hozott, de ilyen áron nem akarják az ország elnemzetietlenedését. (Megjegyzendő, hogy a mostani házongás vezetői már konjunkturális haszonért eladták földjeik egy részét a zsidóknak és nagyon meggazdagodtak.) Felszólítja az angolokat, hogy ne engedjék az angol katonák vérenek ontását egy „igaztalan ügy” miatt. Az arab előadóval szemben Israel Cohen és L. Bakstansky képviselték a zsidó álláspontot. Az elnök Sir MacMunn generális megállapította, hogy a Balfour-deklarációt nem lehet visszavonni és tekintettel arra, hogy felfegyverezett lázadásról van szó, rendet kell csinálni. Egyébiránt a legmélyebb együttérzéssel kíséri a hazájukból kiűzött szerencsétlen német zsidók elhelyezkedési kísérleteit Palesztinában.

A palesztinai kérdéssel foglalkozik a „Great Britan amid the East” (Nagybritánia és a Kelet) című előkelő folyóirat. Azt hangsúlyozza:

— Ügylátszik, hogy az arabok és cionisták soha sem fogják megérteni egymást. Szinte hihetetlen, hogy oly páratlan zsidó prosperitás idején törtek ki háborúskodások. Anglia úgy szerepel a mohamedán világ előtt, mint az ös ellenség. Mit csináljon Anglia? Fogadja el a cionista felajánkozást, amely 130 ezer fegyverrel meg akarja védeni az ország zsidó jellegét? El kell határoznia magát: az egyik oldalon az arab világ seregeinek egy része áll, a másik oldalon az egyetemes zsidóság. Hamisnak bizonyult az az állítás, hogy mind a két oldalt ki lehet békíteni. Angliának tehát saját útján kell haladnia.

Ezek után a kontroverziák után hön óhajtuk a jóságos I'ten, Izráel örének kegyelmes segítségét.

JUBADONT

orth. kóser fogkrém

Kérje mindenütt!

JUBA

orth, kóser sütőport

Pollák Ábrahám bonyhádi rabbi felügyelete alatt készülnek.
Gyártja: **FELES ISTVÁNNÉ, Budapest, VII., Rottenbiller-u. 8.**

BETH JACOB-FERIENHEIM AM SEMMERING

Die Mädchenschulorganisation Beth Jacob eröffnet für die Zeit vom 1. Juli bis 15. September in weltbekanntem Höhenkurort Fayerbach-Reichenau, am Fusse der Rax, ein Ferienheim für Mädchen. Verpflegskosten — 5 Mahlzeiten — 6 S. täglich. (Unterrichtskurse inbegriffen.) Bade- und Liegekurgelegenheit im Freien, Fahrtermässigung. Nähere Auskünfte und Prospekte bei der **Beth Jacob-Zentrale, Wien, II., Leopoldgasse 26.** (Tel.: A 49-0-94.) Rechtzeitige Anmeldungen erforderlich, da nur eine beschränkte Anzahl entgegenommen werden kann.

Fränkel orth. kóser pensió és étterem Siófok

Andrássy-ut 4. (Batthányi-u. sarok.)

Minden igényt kielégítő **36 szoba folyóvízzel és fürdőszobákkal.** A tabi orth. rabbiság felügyelete alatt.

NEUVIRTH TESTVÉREK

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK

Budapest, VI., Király-utca 28. Telefon: 201-46.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serleg, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. — Szombat és Ünneppnap zárva.

A lateráni palota körül

Nyolcvanadik születésnapját ünnepelte a pápa és ebből az alkalomból a világsajtó megemlékezett bölcs és igazságos uralkodásáról, amelynek egyik nagy diplomáciai sikere, hogy sikerült a pápa világi hatalmát bizonyos mértékben visszaállítani. Tudvalevőleg a pápa és az olasz királyság között eidegenedés állott be 1870-ben, mivelhogy az egységes Itália megalapítása idején megszüntették a pápának Róma fölötti uralmát. Mussolini ebben az esetben is szerencsés kezű diplomatának bizonyult, amennyiben bizonyos mértékben visszaállította a pápa világi szuverenitását a lateráni szerződésben.

Laterán: a pápa palotája. Ez a palota a zsidóság történetében is szerepet játszik. Ötször gyűltek össze ugyanis az idők folyamán a püspökök és bfnorokok Lateránban zsinatra, ahol a zsidókról is volt szó.

A harmadik lateráni zsinat 1179-ben eltiltotta a zsidóknak jobbágyok tartását. Ezzel tulajdonképpen kiszorították a zsidókat a földművelésből. A régi időkben földet nem lehetett művelni, csakis jobbágyok által és rabszolgák útján. Mielőtt ezt eltiltották a zsidóknak, kényszerítették arra, hogy pénzügyletekkel kezdjenek foglalkozni, aminek következménye viszont az uzsora vádjá volt, holott a zsidók nem önszántukból, hanem kényszerből szüntek meg földművesek lenni. A középkori zsidótörténet egyik legszomorúbb eseménye a IV. lateráni zsinat volt 1215-ben, amelyet III. Ince pápa hívott össze. A hatalmas egyház a zsidó politika alapelvevé azt tűzte ki, amit a szervezett antiszemitizmus most is akart tenni és részben tesz is. Ehhez az eljárásához pedig, ami azután még szomorúbb és lesújtóbb, az 59. zsoltárt veszi kiindulási pontul. Ott van megírva a gonoszokról: „ne öld meg őket, nehogy népem elfelejtse, hanem bolyongtasd őket a te erőddel.” (Al tahar-gém pen jisk'ohi ami, haniémaj v'chélchó.) Ebből kiindulva hirdeti a pápa, hogy nem kell a zsidókat megölni, csak le kell őket alázni, életüket lehetetlenné tenni, hogy bolyongjanak, mint a megbélyegzett testvérgyilkos Káin. Ezen a late-

ráni zsinaton hozták be a gettót és a sárga foltot, amely végigkísérte a zsidóságot a középkor sötét századaiban keresztül. Az utolsó európai gettó éppen Rómában volt és csak akkor szűnt meg, amikor 1870-ben bevonult az olasz hadsereg és az egységes Olaszországot hirdette.

1512-ben volt az V. lateráni zsinat, amelynek lefolyása nevezetesen a talmud történetében. Előzőleg nagy viszály támadt Németországban a keresztény társadalomban a talmud felől. Támadt egy Pfeifferkorn Johann nevű kikeresztelkedett zsidó, aki az ő furcsa nevének (Borsszem Jankó) kedélyességét megcsúfolva, azt kezdte hirdetni, hogy a talmud gyermekgyilkosságokat ír elő, és felterjesztést intézett X. Leó, akkori

pápa-hoz, hogy tiltsa el a talmudnak a kinyomatását. A talmudnak egy védője támadt Reuchlin keresztény egyetemi tanár személyében, aki latinul és németül síkra szállt a megtámadott igazság nevében.

Az V. lateráni zsinaton döntésre került a dolog és X. Leó, Reuchlinnak adott igazat, megengedték a talmud kiadását, amely azután meg is jelent Velencében egy Dániel Bomberg nevű keresztény nyomdász kiadásában. A pápa kedvező döntésében része volt annak az előzménynek is, hogy Jakob Loans nevű zsidó orvos volt háziorvos, akivel a megtámadott Reuchlin levelezett — héberül. Egyik héber levelében nagyon kéri a pápa orvosát, hogy igyekezzék síkra szállni mellette. Furcsa világ volt, amikor egy öskeresztény héber nyelven fordul egy zsidóhoz, hogy támogassa őt a pápánál egy zsidó ügyben.

Get-et követel az egyház

A napilapok érdekes esetről írnak, amelyből kitűnik, hogy a katolikus egyház nem ismeri el a polgári válást még abban az esetben sem, ha zsidó házasságok között történt és az egyik fél otthagya a zsidó vallást. Az eset a következő: A világháború folyamán fogásba esett egy orosz zsidó és mint hadifogoly Székesfehérvárra került, ahol egy zsidó leánnyal házasságot kötött. A házasság nem volt harmonikus és nemsokára rá beadta az asszony a válópert. A bíróság el is választotta. Közben a férj elhatározta, hogy visszamegy Oroszországba és mivel ő nem akart válni, kijelentette: akárhogy is lesz a dolog, az asszony a felesége marad a zsidó törvények szerint és ő nem adja vissza a szabadságát. Ezzel a kijelentéssel utazott el. Hiába volt azután az asszony hozzátartozóinak utánjárása, nem lehetett megkapni a férjnek a rituális váláshoz való hozzájárulását.

Az asszony közben kikeresztelkedett és polgárilag egybe kelt egy keresztény emberrel.

Mikor azután a házasságát egyháziilag is megakarta áldatni, kiderült, hogy az egyház törvénye

szertől neki el kellene válnia rituálisán a férjétől, mert a polgári válás nem számít.

A katolikus dogmatika szerint, bizonyos klauzulák vannak arra nézve, mikor lehet a nem-katolikkal kötött házasságot a pápa által, illetőleg az illetékes püspökség útján felbontatni, és ezért hivatalosan most az újságokban felhívást tettek közzé, hogy az illető, aki most valószínűleg Oroszországban van, jelentkezzen. Ha nem jelentkezik, vagy nem küld get-et, akkor majd hivatalból fogják felbontani a házasságot.

Az eset azért figyelemreméltó a mi szempontunkból, mert ebben az esetben a katolikus egyház a zsidósággal szemben nagyon lojális. A zsidó vallás törvénye szerint azonban, ahol nem volt *chüpo* és *kidüsim*, nem volt rituális házasságkötés és keresztény házasságkötés között nem is kell az elválásnak ilyennek lenni. Pesten a multkor is előfordult, hogy egy kikeresztelkedett zsidó évtizedek után a zsidónak maradt és polgárilag elvált feleségének get-et adott, mivel a polgári házasságából származott keresztény leányát az egyház nem akarta teljesen „kóser” gyermeknek elismerni, csak ha szülei a templomban egybekelnek, aminek előfeltétele a zsidó get-adás volt.

Hogyan lett Nagyvárad a vizsniczi Rebbe z. c. l. székhelye

A nagy gaon elhunytával újra felelevenednek azok a történelmi pillanatok, amelyek a vizsniczi Rebbe Nagyváradra való menekülését indokolták tették. A világháború elején, már 1914. telén az oroszok igen erős offenzívába kezdtek a bukovinai frontokon. Novemberben bombázni kezdték az osztrák hadállások vonalába eső Kutlig határszéli falut. Az ágyúdörgések félelmes hangjai eljutottak Vizsniczg és kétségbeesítették az ottlakó békés zsidóságot. A hívek ijedten kérték a főrabbit, ígérje meg, hogy eltávozik Vizsniczból, nehogy itt érje őt az oroszok támadása. A Rebbe ezt mondta híveinek:

— Mielőtt valamit is ígérnék, először megfontolom, hogy van-e értelme az ijedelemnek és ha úgy látom, hogy valóban meg kell ígérnem, akkor sem ígerek semmit...

Az oroszok csak 6 héttel később vonultak be Vizsniczbe. Fülükbe jutottak a Rebbe szavai és keresték is mindenfelé, de ő ekkor már Koszovban volt. A koszovi dédapai kúria akkor üres volt. A vizsniczi azonban az orosz megszállás miatt itt is csak nyolc hétig maradt. Ez idő alatt hatalmas zsidó tömegek lepték el a cadik udvarát.

A nyolcadik szombat előtt a főrabbi és kísérete elhatározta, hogy a szombat kimenetele után újra elindul, hogy kikerüljön az oroszok üldözését. A szombati ebéd után, amidőn a vizsniczi a megszokott délutáni nyugovóra tért, váratlanul orosz patrucok érkeztek a koszovi udvarra. A patrucok beléptek abba a szobába, ahol a Rebbe pihent. Amidőn a gaon alvó arcát megpillantották, érthetetlen módon meghökkenek és gyorsan betették maguk mögött az ajtót. Lábuji-hegyen távoztak, a szomszédszobában lévő, a dédapától származó értékes ezüst szelencét még magukhoz vették, de (valószínűleg nem ismerve értékét) eldobták. Az udvaron azonban ott találták a Rebbe két fiát és a vizsniczi számos hívét, akiket szombati öltözetükben, selyem káftánban, félcipőben gyalog kísérték a 11 kilométer távolságra fekvő Vizsniczbe, az orosz parancsnokság elé. A hadbírósg

megkezdte a bekísértek azonnali kihallgatását, melynek során kiderült mind egyik ártatlansága és valamennyit azonnal szabadlábra helyezték. A vizsniczi udvar pedig szombat elmúltával útnak indulhatott...

Az orosz hadvezetőség által rehabilitált vizsniczi rabbicalád így katonai védelmet is kapott, sőt, hogy bántódásuk ne essék, katonai kíséret mellett indították őket útnak a román határ felé. A Rebbe az első határszéli román helység főrabbián és hitközségi elnökén keresztül kért a román kormánytól átvonulási engedélyt és hétfőn már meg is érkezett a hivatalos frás, amely az egész vizsniczi udvarnak, 67 kísérő tagjával együtt megadta az akkor még semleges Románián való átvonulásra az engedélyt.

Pénteken már Brassóba érkezett a vizsniczi. A magyar térparancsnokság azonban a katonai törvények értelmében nem akarta engedélyezni itt letelepedését

Bús állapotmesék...

Budapest utcáin a plakátok egy csodagorillát hirdetnek, amelynek intelligenciája vetekszik sok emberével. Evvel kapcsolatban mostan felelevenítik azt a kis történetet, amelyet Pesten kóholtak 25 évvel ezelőtt, amikor itt átlomázott a Barnum-cirkusz. A cirkusz nagy plakátokon hirdette, egy tigris és egy oroszlán viadalát. Közben az történt, hogy az oroszlán kimult. Gondoskodni kellett tehát a helyettesítéséről. Nagy zavarban voltak és akkor történt, hogy

és utasította, hogy haladéktalanul utazzon a menekülteknek kijelölt helységbe. Minthogy a Rebbe ellenkezett a parancsnak eleget tenni, a katonai hatóságok nyers erőszakkal feleltek. A Rebbe azonban, aki egyébként mindig a türelem mintaképe volt, állhatatos maradt és előfölként jelentette ki:

— Még ha föbe is lőnének, akkor sem engedelmekedem. Nem indulok el a szombat beálltakor és — Perényi államtitkár intervenciójára, aki a megdicsőült cadik odaadó híve volt — szabad választási jogot adtak a szent férfúnak, hogy tetszése szerint jelölje ki azt a helységet, ahol le akar telepedni.

A választás Nagyváradra esett. Így lett Nagyvárad a vizsniczi dinasztia székhelye...

jelentkezett egy zsidó, aki felajánkozott oroszlánnak. Azaz: „hajlandó magát oroszlánbörbe bevárni és így az arénán megjelenni a tigrissel szemben”. A cirkuszi vezetőség lebeszélte, de ő kijelentette, hogy végső elkeseredésében nem tud már mást tenni és azt a pénzt, amit fellépéséért kap, családjá segítségére akarja felhasználni és azután történiék t'nenek az akarata.

Megkötötték az üzletet, a kitűzött este elérkezett. Kieresztették a mi emberünket oroszlánbörben és megdöbbenve látja, hogy óvatosan közeledik feléje a tigris. Elkeseredésében felsóhajt:

— S'má Jiszróél...

Egyszerre megszólal a tigris:

— Hasém Elajkénú...

Ugyanis a tigris éppen ilyen járatú szegény zsidó volt a Rombach-utcából.

Ha a történet nem is igaz, de mégis igaz annyiban, hogy olyan rossz a helyzet, hogy némely ember kétségbeesésében azt hiszi, hogy talán jobb volna itthagyni már az embereket és elmenni a dzsungelbe tigrisek közé, ott talán jobban meg lehet élni...

**TUOD MIT,
EGYÜNK
FRUTTIT!
STÜHMER gyártmány**

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészták és ostyaárúk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Deb-utca 22. --- Telefon: 42-3-65.

Divatos, izléses parókák hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajmű terem IV., Váci-utca 18. Mérsékel árak!

Jahrzeit Munkács

Szívem 21-én, mult negyvenhárom éve hogy R. S'lajmaj Spira z. c. l. (a jelenlegi főrabbi nagyatya), ki a magyar független orthodoxia szervezetének kifejlesztésében nagy érdemeket szerzett, elhunyt.

Első rabbiállása a galíciai Strizov községben volt. Ottani működését igen színesen és érdekesen írja le a „Bész S'lajmaj“ c. széfer. Egyéniségének szuggesztív ereje ismerette tette nevét és rendkívül sok hívet szerzett neki.

1877-ben Sztropkóra hívták meg, igen megtisztelő módon. Rabbisági levelet küldtek a gaonnak, felajánlanak neki 25 forintot hetenként, ötszobás lakást, 20 forintot Peszachra, továbbá két liter okevitot (pálinkát) a hozzá seregglők megvendéglésére és a következőket is közlik vele:

— Meg fogják választani fiát R. Cz'vi Hersch-et (a későbbi munkácsi főrabbit, a „Darche T'siviv“ szerzőjét) dájonnak. Ha azonban R. S'lajmaj más állásba megy, akkor fia nem formálhat jogot a dájoni állásra. Abban az esetben, ha ártészi lakóhelyét Erecz Jiszroélba, fia dájoniállása megmarad. Ha pedig élete végéig megmarad Sztropkón főrabbinak, akkor fiát utódjául megválasztják.

R. S'lajmaj gondolkodási időt kér, majd egy pár hétre átmege Sztropkóra, azután megmondolja magát és visszamarad Strizovban. Ott mindent megtett, hogy a régi hitközségi tradíciókat megőrísse. Egyszer a szomszédos Rzeszow (Reise) városában zsidó színészek léptek fel, akik profanizálták a szent imákat. Ő erre átment oda, próbált hatni az emberekre, majd magához hívatta a város legbefolyásosabb zsidó orvosát, akinek a hatóságokhoz jó kapcsolatai voltak és felajánlotta neki túlvilági jutalma egyharmadát, ha összeköttetései révén eléri

a zsidó színészek engedélyének megvonását. Ilyen fontosnak tartotta, hogy a profanizálás be ne következzen. Ennek az „üzletnek“ árán sikerült azután akaratát keresztülvinni.

Mikor 1880-ban R. Chájim Szajfért, a Machne Chájim szerzőjét Munkácsról meghívták a pesti orthodox hitközség élére, őt választották meg. A meghívást nem akarta elfogadni, mert hitközsége visszatartotta, sőt a földesúr: Wolkowiczky gróf személyesen megkérte, hogy ne hagyja itt a nyáját. A meghívás visszautasítása után a hitközsége kántort akart választani. A legnagyobb tetszést egy volt zsupás őrmester (azaz, aki kötelező katonai szolgálat után, pénzért önként tovább szolgált) aratta. A hitközség meg is akarta választani, de a rabbi ellenkezett, mert viselt dolgai miatt nem tartotta méltónak a „S'liach cibür“ hivatalára. Viszály keletkezett, amelynek folyamán egy haszontalan ember bevverte a rabbi ablakait. Ennek megtörténte után a munkácsiak másodszer meghívták és akkor eszébe jutott, amit egyszer a híres szanzi Rebbe: R. Chajim Halberstamm mondott neki 1869-ben. Ez a kongresszus éve volt, amely indítást adott a magyar orthodoxia különállása kivívására, a vallási hagyományaink védelmében. Erről a küzdelemről a szanzi Rebbe, a Divré Chájim szerzője a legnagyobb szeretettel és lelkesedéssel beszélt. Erre gondolva, elfogadta a meghívást és 13 éven keresztül ilyen szellemben működött Munkácson, résztvevett az orthodoxia szervezetének kifejlesztésében és mindenképpen támogatta R. Iczig Reich z. c. l., az orthodoxia első elnökének törekvéseit.

Orth. kóser barmit- és fűszerüzlet.
Elsőrendű áru. Olcsó árak.
KLEIN MIHÁLY, KIRÁLY-U. 87.

ב"ה. בשורה טובה לעולם לאחינו בני ישראל אוהבי תורה ובפרט להרבנים הגדולים והבע"ב הנכבדים בכל מקומות מושבותיהם מתלמידי אונצדארף היו בעוד שבועות אחדות יצא לאור ספר חדש באר שמו אל ב"ה על התורה ודרושים על זמני ומועדי השנה מאת אדמו"ר ניק רבינו הגאון הצדיק האמיתי המפורסם בכל קצו ארץ לו דומיה חלה כקשית מיה שמואל ראובנבערנ וצ"ל אב"ד ר"מ דיק אונצדארף י"א. ומי האיש החסן היים הנות מאור תורתו של רבינו וצ"ל ימחר הזמנתו להביא ברכה אל ביתו וישלח מעות קדימה וגם השתדל להביא אחרים לדי מדה זו. ואז יבא שמו הטוב לזכרון לפני ה' המיד בתוך הספר, ובפרט כי מקובל מפי רבותינו הקדושים וי"ע כי כל הנותן מעות קדימה לסייע להדפסת איזה ספר מקיים כזה מצוה וכתבתם לכם בנזן הזה. — ואם אחד רוצה לעשות זכרון בספר לטובת נשמת אבותיו ז"ל או לאחד מבני משפחתו אם ישלח איזה סכום הנוף להוצאות הדפסם בסיוע שיש בו ממש או אמלא את בקשתו כמבקשו — מעות יכולים לשלוח אף למדינה בתוך מכתב סגור אמילו ע"י פאסט-מארקען, אם יש לאחד איזה חית מרבינו צ"ל מה שלא נדפס עוד. או ישלח לשלוח לדי במוקדם ואז יבא שמו לזכרון על שמו לזכרון עולם. — וזכות אדמו"ר רבינו וצ"ל יבא לכל מי שיתן וגם ישלח לסייע להדפסת הספר שתושעו ממקור הישועות אב"ד. המ"ל

גדלי' שמערן בקליינווארדיין מתלמידי אונצדארף
Cím: Stern Dániel, Kisvárdá.

Különös kántorhistoria

Sokat beszélnek most, hogy új kántort nevez ki a pesti neológ hitközség. Ez alkálommal ideiktatjuk a régi német-ség egyik híres humoristájának Sammi Gronemannnak a kántorokról szóló némely feljegyzését. Az egyiket teljes egészében itt adjuk:

P. kollégámnak sok baja volt egy kieletről bevándorolt zsidóval, aki száz dologba kezdett egyszerre, de soha semmi nem sikerült. Kimondottan peches ember volt, akin se pénzzel, se jótanáccsal nem lehetett gyökeresen segíteni. Egy nap P. barátom levelet kapott a szomszédos nagyváros rabbijától, aki megkérte, hogy a közeledő nagyünnepre ajánljon neki egy előimádkozót, mert a kántoruk megbetegedett. Persze — hangsúlyozta levelében a rabbi — a jelölt csak olyan ember lehet, akinek jó hanganyaga van és ért keleti zsidó melódiákhoz.

Mikor P. ezt a levelet olvasta, véletlenül akkor toppant be szerencsétlen védenca, aki elkeseredetten panaszkolta, hogy legújabb vállalkozása is összeomlott és kevés pénze az utolsó fillérig elűszott. P. nagyon sajnálkozott az eseten, majd megmutatta neki a rabbi levelet és megkérdezte, tud-e valakit erre az állásra. Az ember erre lelkesen ugrott fel:

— Ez az állás pont nekem való, meg vagyok mentve és a hitközséget is kühúrom a csavából.

És annyit beszélt liturgiái jártasságáról és kántori képességeiről, hogy P. ajánló levelet adott neki, sőt útiköltséggel is ellátta, csakhogy szabaduljon tőle. Az első ünnepek után P. egy súlyos szemrehányásokkal teli levelet kapott a rabbtól. Hogy ajánlhatott neki egy ilyen embert, — írta a rabbi — hiszen ennek az állítólagos kántornak nincs se hangja, se hallása, fogalma sincs a liturgiáról, sőt még héberül olvasni se tud. Majdnem botrány tört ki a templomban, mikor énekeltek természetesen másnap már nem engedték énekelni, inkább útiköltséget adtak, csak minél előbb eltűnjön. A levitézelt kántor el is utazott Angliába.

P. nem nagyon bosszankodott a rabbi levele miatt, sőt örült, hogy kellemetlen pumpolója jó messzire került tőle. Az eset után eltelt néhány esztendő, mikor egy szép napon P. ügyvédi irodájába be-

TAPOLCA - FÜRDŐN

(Miskolc mellett)

gyermek-üdülőttelep

július 1-én megnyílik. — Prospektus küld: Klein Károly hittanár, Miskolc, Kálvin-u. 20.

Ahol házas emberek is jesivába járnak

állított egy angol eleganciával öltözött, jöltáplált, duplatokájú, papos külsejű úr.
— Megösmér, doktor úr? — kérdezte jóakarató hangon.

P. tagadólag rázta a fejét.

— Pedig magának köszönhetem az egzsztenciámat, — folytatta a látogató. — Különbem tartozom is Önnek valamivel (s ezzel letett egy csekket az asztalra). No, ne törje a fejét doktor úr, én voltam az, akit Ön annak idején kántornak ajánlott.

— Ah, maga az?!

— Az Ön ajánlására fel is vettem, de a dicsőség nem soká tartott, mindössze egy napig. Különbem erről bizonyára értesült is akkor.

— Persze, persze, — bölintott rá P.

— Nos, hát, a kudarc után Angliába utaztam, ahol Leedsben főkántori állást kaptam, amelyet három éve kifogástalanul töltök be.

P. felugrott:

— Hogy lehet ez? Ön három éve főkántor...

A látogató nevetve szakította félbe:

— Ez a Leeds egy pompás hitközség. Mit mondjak magának?! A három év alatt, mióta főkántorrá választottak, még egyszer sem volt együtt egy — minjon.

Gronemann még egy épületes kántortörténetet mesél el. Egy fiatal kántor próbát énekel a templomban. A hívek egyáltalában nem voltak elragadtatva a hangjától. Másnap a kántor tisztelgett a hitközségi elnökkel, aki megkérdezte tőle:

— Kántor úr, magára sok a panasz, mondja, ismeri maga a liturgiát és a „nigünökat“?

— Nagyon jól ismerem a „nigünökat“, — felelte a kántor — csak az a baj nálam, tetszik tudni, hogy nem tudok „ivreti“.

A rasekol, aki szellemes ember volt, így válaszolt:

— Arról, amit maga mondott, eszembe jut a száguldó kerékpáros esete. Ez a kerékpáros elgázolt egy gyerekkocsit. Nagy csődület támadt, hamarosan előkerült egy rendőr is, aki ráförmedt a kerékpárosra:

— Hát maga nem tud vigyázni?

— Biztos úr, — felelte megszeppenve a kerékpáros — vigyázni tudok, csak az a baj, hogy biciklizni nem tudok.

(Szombat)

ארמה
כשר
NISZEL PENZIO
TORBÁGYI-ÚT 110-112
a Svábhegy legzebb helyén. Déli fekvésű. Folyóvízes, verandás szobák. Kifőző-ellátás. Polgári árak. **Week-end nyaralás.** Érdeklődés: Niszel-étterem, Rombach utca 16. Tel. 379-89, vagy a penziónban: Tel. 682-75

Az orthodox zsidóság széles köreiben nagy megilletődést fog kelteni, hogy a világhírű míri jesiva vezetője: R. Jeruchom Lebovits elhunyt.

Tipikus megtestesülése volt a litvániai talmudi zseniknek, amilyen a nemrég elhunyt rogatschowi gaon, a dvinszki főrabbi volt. A míri jesiva vezető közismert volt éleselméje és csodálatos tanultsága által, amely közel hozta őt a litvániai tudósok eszményéhez: a vilnai gaonhoz. Utóbbiról mondja a hagyomány: borzasztóan tiltakozott és megbotrányozott azon, hogy Rabbi Akivóval hasonlították össze, de azt megvallotta, hogy Rambam és Rasi nyomdokain halad. A most elhunyt jesivavezető pedig valóban a vilnai gaonhoz közeledett...

A míri jesiva egyike volt a litvániai „műszor“-intézeteknek. Ennek megértéséhez tudni kell bizonyos történeti előzményeket. A „száraz“ tanulás ellensúlyozására a chaszidizmus tudvalevőleg az imában való elmélyedést és a misztikum világába való önfeledt beolvadást tartotta szükségesnek, a litvániai irányzat ezzel ellentétben a műszor-művekben való elmélyedést tartja a lélek legszentebb táplálékának. Ezt az irányzatot legjobban 100 évvel ezelőtt Vilnában fejlesztette ki R. Jiszroél Szalanter. Az ő ösztönzésére 1842-ben megalapították „a moralizálás szövetségét“ (Chevrasz műszor). Ennek a mozgalomnak azután gócpontja támadt Kovnóban, ahol a híres R. Jákajv Jajszéf működött, aki később Newyorkban az orthodox hitközségeknek főrabbija lett. A szlobodkai jesivában is művelték ezt a műszor-elmélyedést. Az 1904-ben Palesztinába vándorolt R. Iczikl Blaser, a Szentföldre is elvitte ezt a mozgalmat. A míri jesiva volt az utóbbi időben a legnevezetesebb központja ezeknek a törekvéseknek. Minden tanulás előtt egy bizonyos ideig különös dalamban, extázisban előadnak részletet egy-egy műszor könyvből: a közismert „Chajvajsz Halvóvajsz“-on kívül a kevésbé ismert „M'szilasz J'sórim“ műből, amelynek szerzője R. Majse Chájim Luzatto, továbbá a „Tikün Midajsz Haneft“-ből, amelyet tudvalevőleg R. Slajmaj ibn Gabirol szerzett.

Minden ilyen jesivában van külön „műszor-stíbli“, amely alkalmas arra, hogy egyesek zavartalanul elmélkedjenek

Budapesti Taliszszövöde
KÖNYVKERESKEDÉS
Meisels, Rombach u. 8.

a moralizáló művek tartalmán. Nemcsak böcherek tanulnak ezeken a jesivákon, hanem házas emberek is, akik bizonyos időre otthagyják családjukat és profán foglalkozásukat és bevonulnak a jesivai elkülönödöttségbe („porüs“-ok). Természetesen az erkölcsöt nemcsak tanulják és tanulmányozzák, hanem egész életükkel tanúságot tesznek mellette.

Mivelhogy minden jesiván a vezető mellett több kiváló társ működik, valószínű, hogy az elhunyt kiváló ros jesivának, R. Jeruchomnak, van már utódja.

Cz'vi Baumann:

S'má Jiszroél...

Életed, óh ember, milzen furcsa,
Örökös rejtély, örökös titok.
Lángol bennem az i'teni szákra,
De nem tudod, hogy égni meddig fog...
S' életednek hosszú, kínos útján,
Egy ima száll, mely mindenütt kísér.
Martírok szent ajkairól, áradt,
Lelkükből lett, neve: S'má Jiszroél...!

Amikor még parányi gyermek vagy,
Élted boldog, napsugaras tavasz...
És aggódva figyel rád anyád, ha
Ajkaid elhagyja sírás, panasz...
Amikor álomra hajtod fejed,
S ártatlan kis szíved remegve fél...
Menten megnyugszik, ha drága anyád
Eldalolja véled: S'má Jiszroél...!

Az idő rohan, az évek mulnak,
Férfiú lesz ime a kis gyermek...
S véle van ez ima reggel, este,
Ajkaid sohasem szünetelnek...
Véle a dal, ha alatta hévvel
Máglyatüzét szítja süvítő szél,
Avagy harcban, ezer veszély között,
Ott is azt rebegi: S'má Jiszroél...!

Am, miként a nap alkonyat táján,
Lebukik csendben a hegyek mögött.
Az ember hosszú, keserves útját
Befejezi, ha órája ütött...
Halkan, csendben némul el örökre,
Szemeit lezárlják, lelke útra kél...
S egy zárló élet, mielőtt lezárul,
Mégegyszer utóljára: S'má Jiszroél...!

Gyermeknyaralattás

Hegyi levegő, szigoru felügyelet,
ötszöri napi étkezés, héber tanítás,
napi 2'50-ért. — Ekstein Wolf
hitoktató, Budapest, Dob-utca 13.

A hosszú élet titka...

Nemrégben a Magyar Statisztikai Hivatal összeírta a 90 éven felüli lakosokat s felszólította őket nyilatkozni, mikép éltek, hogy ily magas kort elérhettek? Mi a hosszú élet titka...

A Talmud a szóbanforgó kérdést negatív formában is felveti. Mi rövidíti meg az ember életét?

Rabbi Jósua azt állítja: az irigység és az embergyűlölet. (Perek II. 16.). Lelkibajok ezek, amelyek a táplálkozással, vagy a polgári foglalkozással semmi összeköttetésben nincsenek. Ugyanezen nézetben van Eliezer rabbi is, csak hogy ő az embergyűlölet helyébe a cesaromániát teszi (u. o. IV. 28). Tény, hogy a túlfűtött nagyvárúgyás a legveszedelmesebb szenvedély.

Talán inkább jelképesen kell értelmeznünk Rabbi Dósa mondását: Szerinte a reggeli órák átalvása, a déli borivás, a gyermekkel való csevegés és a tudatlan emberekkel való társalgás is megrövidíti az ember életét. (U. o. III. 14.). Természetes, mert hiszen az élet idejének egy bizonyos részét az említett hiábavalóságokra fecsérel. Ezen rész tehát kiesik az átélte időből.

Rabbi Jehuda szerint, aki e három dolog valamelyikét elköveti, megrövidíti életét; akit a Tórához hívnak s nem megy, akit megtszítanak, hogy mondjon benedikciót a borra, s azt megtagadja (ugyanis pozitív esetben ezekért a Szentírás hosszú életet helyez ki látásba) és aki zsarnokoskodik.

Más csoportba tartoznak viszont azok dolgok, amelyek a Talmud szerint meg-

hosszabbítják az életet.

Rabbi Jehuda szerint ez részben valási és részben higiéniai motívumokon múlik. Meghosszabbítatik annak az élete, aki sokáig, türelmesen imádkozik, aki sokáig ül az asztalnál (és közben megvendégeli a szegényeket) és aki súlyt fektet a rendes emésztésre. (Berachot 54. b.).

Elmondták Rabbi Jochanannek, hogy Babiloniában sok agg zsidó él. Csodálkozott ezen, mert hiszen a Szentírás csupán a Palesztinában élő zsidóknak ígér hosszú életet. Amikor azonban megtudta, hogy azok reggel-este türellemmel imádkoznak a templomban, így szólt: ennek köszönhetik. Rabbi Jósua is így szólt fiaihoz: Járjatok este-reggel a templomba, hogy hosszú életűek legyetek, mert a Szentírás ezt helyezi ki látásba jutalom gyanánt. (Berachot 8. a.)

A Talmud nagyjai általában nem a testi élet mikéntjére vezetik vissza az élet hosszú voltát, hanem inkább a lelki életmódra.

Egy vándorkereskedő — meséli a midrás — a palesztinai Cippóri körüli helységeket járta és kiáltotta:

— Életelixir eladó! életelixir eladó! Persze, sokan tolokodtak, hogy a csodaszerből vásároljanak. A vándor azonban a Tehilim könyvét vette elő és felütötte nekik a 34-ik zsoltárt, amely így szól:

— Ki akar hosszú életet, hogy boldogságot lásson? Övd ajkadat a rágalomtól, nyelved a hazug beszédétől; kerül a rosszat, légy jötevő, keresd a békességet!

A nagy talmudi mesterek tanítványai egyizben meginterjúvolták hosszúéletű mestereiket, megtudakolván, minek köszönik rendkívül hosszú életüket?

A fölötté érdekes válaszok Megilla traktátusának 27. és 28. lapjain találhatók.

Rabbi Jajchonon b. Zakájtól kérdezték tanítványai: mit tettél, hogy ily hosszú élettel áldattál meg? Mire a mester így felelt: Szemérmes voltam mindenkor, sohasem neveztem valakit gúnynevével és nagyon ügyeltem, hogy a kidüst el ne mulasszam. Öreg édesanyám egyszer fejkedőjét adta el és azon vásárolt bort, csak hogy a kidüst el ne mulasszam.

Ugyanazon kérdésre Rabbi Elózor ben Samúá így felelt: Sohasem használtam a templomot profán dolgokra, nem léptem el gögösen a tanház hallgatóinak sorai előtt és (kajhén létemre) áhitattal áldottam meg a népet.

Rabbi Perédo: Soha senki meg nem előzött a tanházban, hogy nálamnál hamarabb jelent volna meg, a kohánitáknak mindig megadtam a kellő tiszteletet és nem ettem olyan állat húsból, amelyből nem adták le az előírt részeket a kohánitáknak.

Fölötté nemes érzésről tett tanúságot a híres Rabbi Nechünjő ben Hakónó, aki így szólt: Sohasem dicsekedtem felebarátom rovására, sohasem tértem nyugvóra anélkül, hogy megbocsátottam volna azoknak, akik aztap megbántottak és anyagiakban sohasem voltam kicsinyes.

Rabbi Akiba kérde a nagy R. Nechünjótól: miáltal értél el ily magas kort? A mester így felelt: Sohasem fogadtam el ajándékokat, sohasem álltam bosszút azon, aki megbántott és bőkezű voltam.

Ugyanazt kérdezte Rabbi Jehüdo, Rabbi Jehajsiá ben Korchótól, mire a mester így szólt: Sohasem néztem gonosz ember szemébe.

Rabbi Zére pedig így válaszolt: Odá-haza sohasem veszekedtem családommal, társaimmal szemben nem voltam tolokodó, nem jártam az utcán anélkül, hogy a Tan valamelyik tételére közben ne gondoltam volna, nem örvendtem felebarátom botlásán és sohasem szőlítottam valakit gúnynevével, stb.

A mi nagyjaik tehát a szép lelki tulajdonságokban, a morális életben, a higgadt, kiegyensúlyozott, léhaságoktól és szenvedélyektől mentes, nemes tartalmú, harmónikus életmódban találták a hosszú élet titkát és erre serkentették tanítványaikat is.

Fleischer Lipót

Tomché Jesivósz Sabosz felajánlások Budapesten

Kazinczy-főtemplom: Főt. Sussmann Viktor rabbi, Steif Jonathan rabbi 10-10, Sussmann Adolf, Schlesinger Adolf 30-30, Stern Jónás 25, Sauerteig Jónás, Csillag Ignác, Spitz Herman, Schächter Armin 20-20, Reitmann Manó, Stern Éllás 18-18, Ernst Márkus 11, Weisz Dezső, Weisz Adolf, László Lajos, Mayer Lipót, Mandel Imre, Szóbel Izsák, Fischmann Salamon, Friedmann Jenő, Dr. Friedmann Izidor, Flaschner Antal 10-10, Mandl Jenő 8, Braun Zsigmond, Fülöp N., Berczeller Bernát, Goldsand L., Glück Mór, Gerstenfeld Mór, Gomperz Lipót, Gelber Lázár, Dr. Goldberger Márk, Weisz Dávid, Weiszfeld József, Weingarten Salamon, Steif Herman, Zacher Ignác, Moskovits Sámuel, Federer N., Friedmann Alfréd, Friedmann Ignác atyja, Perl S., Preisz Mór, Zucker Henrik, Csillag Jakab, Korein Dezső, Kramer Ignác, Renner Adolf, Ungár Henrik, Rosenberg Dezső, Rosenberg Ödön, Schörfeld Hugó, Kollmann M. W., Klärman N., Spitz Lipót, Skrek Lipót 5-5, Gombó Mayer 4, Bialazurker V., Dr. Ungár Lipót, Berger Sámuel, Ábelesz G. Goldberger D. Haas N. Weiss Jenő, Tauber Mihály, Licher Zsigmond, Ehrentahl Jenő, Kramer Benő, Kövesi Sándor, Schönbrunn Márton, Dr. Stern Simon, Steiner József, Schweitzer Oszkár, Stern A. Sámuel, Schönberger N. 3-3, Boxhorn Mózes, Kornfein Abraham, Dr. Ungár Géza, Bohrer Simon, Holländer N., Goldstein Antal, Dr. Dach Sándor, Deutsch Herman, Singer József, Klein Simon, Kohn Salamon fia, Kornai József 2-2, Bernstein Sámuel, Bernstein Salamon, Teich József, Strickberger Zsigmond, 1-1. **Összesen 591 pengő.**

Orczy-templom (Orth. Saszchevra): Klein Márkus 20, Klein Dávid, Kövesi Ignác 18-18, Deutsch Pál, Ganzfried Jenő, Heiden Géza, Herzfeld Herman, Krámer S. Wolf, Kohn J. Herman, Reichmann Vilmos, Roth Henrik, Schönberger Fülöp 10-10, Bunczl Márk, Eisler Lajos, Flaschner Béla, Friedmann Mór, Goldmann Béla, Heiden Leó, Herzog József, Izsák Miklós, Krausz Miklós, Klein Sándor, Kniesch, Kohn Manó, Kornhauser Salamon, Kövesi Béla, Moskovits, Rosenbaum Miklós, Spiller Ernő, Sussmann Dezső, Schlesinger S. Jakab, Schneider, Strauszmann Dániel, Werner Henrik 5-5, Lampel Nándor, Schlesinger Mór 4-4, Altshüler Eisig, Bergsmann Sándor, Büchler József, Dr. Deutsch Emil, Frank József, Friedmann Jakab, Hermann Mayer, Krausz Manó, Kohn Béla, Kohn Emil, Lindenfeld Náthán, Lindenfeld Zoltán, Popper Sándor, Sussmann Mór 3-3.

Ausch Vilmos, Buxbaum J., Davidovits Andor, Davidovits Jenő, Davidovits József, Diamant, Eisler Miksa, Frank Bernát, Fisch Hermann, Herskovits L. Leopold, Herskovits L. Leopold öccse, Herzog Tibor, Klein Lipót, Kohn Miksa, Körsi Mór, Leichter Béla, Neugewürtz Lipót, Neuwirth Jenő, Platschek Adolf, Popper Sándor sógora, Renner Dániel, Dr. Weisz P. Weiszmann Herman, Weiszmann Lajos, Wülliger Jakab 2-2, Braun Frigyes, Deutsch Ervin, Deutsch Imre, Domán Mór, Goldstein Mór, Groszmann A., Hönig Ödön, Hochberger Sándor, Lindenfeld Salamon, Zacher Ignác 1-1. **Összesen 366 pengő.**

Csáky-utcai templom: Léb Mór 20, Fejér Lajos, Fischer Armin 10-10, Munk Miklós 8, Adler Vilmos, Engelmann Mór, Engelmann Miksa, Epstein Mór, Fischer Andor, Ilkovic S., Haas Zsigmond, Kárus Adolf, Hirschler Juda, Dr. Lindenbaum, Mandel Ignác, Schwarcz S. Schnürmacher Adolf, Salzer Sándor, Weisz Károly 5-5, Adler Sándor, Friedmann S. L., Frey Ödön, Grünwald Dávid, Guttmann L., Ifj. Krausz, Dr. Königsberg, Kaufmann J., Kassovics S., Haas György, Reiner Manó, Rosenbaum J., Schnürmacher Ignác, Weinberger A., Ungár Gyula 3-3, Berkovics Salamon, Dr. Fleischmann S., Dr. Fleischmann L., Krausz A., Moskovits S., Schwarcz N., Weinberger S., Weisz Herman, Weisz Lipót 2-2, Eiland Rezső, Gansel Sándor, Márvány K. 1-1. **Összesen 189 pengő.**

Óbudai Freudiger Ábrahám-minjon: Óbudai Freudiger Ábrahám 36 pengő, Óbudai Freudiger Sámuel 20, Schreiber Dávid 12, Schreiber W. Sámuel, Stern Herman, Ullmann István, Blau Imre 10-10, Weinstock Vilmos 6, Ehrenfeld Márton, Blau Lipót, Ehrenfeld Dezső, Ehrenfeld Miklós, Gellért Lipót 5-5, Dr. Deutsch Adolf, Tauber Emil 3-3, Ernst Izidor, Eckstein Jenő, Klein Mihály 2-2, Offenbüttler Farkas, Friedmann Bernát, id. Rubin, ifj. Rubin, Ehrenfeld Miklós, Friedmann Hasi 1-1, Schück rabbi 0.50. **Összesen 157.50 pengő.**

Frankl Adolf-minjon: Frankl Adolf, Kahan-Frankl Samu, Dr. Reiner Imre 10-10, Groszberg Jenő, Friedmann József, Weisz Ignác, Id. és ifj. Hirtenfeld 5-5, Blum Bernát, Dr. Fürst Aladár, Kohn Rudolf, Eisner Jenő, Dr. Weinberger Géza 3-3, Groszmann Benő, Barna Samu, Wertheimer A., Kahan-Frankl Mózes, Kahan-Frankl Kálmán, Klein Zoltán, Schwartz Ernő (Győr), Friedmann Bernát, Klein Jenő, Strasser M. S. (Temesvár) 2-2, Berger Vilmos, Blum Jenő, Groszberg Ervin, Goldstein Ignác, Klein Adolf, Fürst Henrik, Grosz Benjámín 1-1, Schwartz Armin 0.50. **Össz. 92.50 P.**

Megnyiták a

BALATONNÁL

SIOFOK
KESZTHELY
BALATONLELLE
BALATONALMADI
BALATONSZEMES

MEINL GYULA

Idényfőlkja

Bikur Chólim-templom: Stern Leó 36, Mautner Henrik, Fried József 20-20, Dr. Rakonitz Dezső, Mayer Miksa, Leitner Gusztáv, Mayer Ignác, Stern Ödön 18-18, Dr. Eppler Henrik, Rosenberger József, Rosenfeld Adolf, Dr. Stern Salamon, Breuer Mihály, Semmel Mór, Neumann Mór 10-10, Mezei Antal, Porgesz Ignác, Kohn Ferdinánd, Mayer Simon, Berger Jenő, Benyovits Bernát, Hegedüs Ernő 5-5, Terner Adolf 4, Virág Gyula, Blau Géza, Hegedüs Vilmos, Unger Ignác, Berger Miklós, Schiff Béla 3-3, Molnár Sámuel, Berger H., Rabinek Zsigmond, Keisler Béla, Kroo Ernő, Blau Jakab, Dr. Hegedüs Jenő, Dr. Kornfeld, Hegedüs György, Engel Károly, Stárk Artur, Steinmetz Zsigmond, Grosz Mihály, Kesztenbaum Albert, Fischer Izidor, Schlesinger Zsigmond s Gyula, Román Gyula, Nemes Márkus, Weidlinger N., Auspitz J. 2-2, Kohn Zsigmond, Fodor, Schlesinger Dávid, Meyer Gusztáv, Gestner Zsigmond, Gutfried (Eperjes), Berkovits A. Hirsch Mór, Mayer Sándor, Feiner Lipót, Schönberger Lipót, Molnár János, Meyer József, Löwy Samu, ifj. Mayer József, Meyer S., Schönberger Adolf, Spitzer Sándor, Zeisler A., Körsy Ignác, Reuchardt Ödön, Edelmann, Hoffmann Miksa, Vince Jakab, Dach Gyula 1-1, ifj. Kesztenbaum, Klein Nándor 0.50-0.50. **Összesen 363 pengő.**

SCHÜCK INTERNÁTUS
Budapest, VI, Keletész-u. 32.
Tökéletes ellátás, oktatás,
felére mérsékelt díjak.

őz. PAPPER DEZSŐ-NÉ
orth. kóser fűszer- sajt- vajkereskedése
Budapest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 345-30.
IDEI KÓSER JUHTÚRÓ

ENGLÄNDER orth. kóser sütőde és fűszeráruház
VIII., KARPENSTEIN-U. 1. Teleki-tér sarok.
Telefon: 30-9-24. Saját pörkölést kávé. Kalácsrendelés

GYERMEKOTTHON VYHNE GYÓGYFÜRDŐN!
Klimatikus magaslati gyógyfürdő és vastartalmú thermalfürdő, vészegénység, idegesség és testi gyengesség ellen. Szénsavasfürdők, hidegvízgyógyintézet. Elsőrendű ellátás gyermekek részére, állandó orvosi és pedagógiai felügyelet alatt. Kivánatra oktatás a nép- és középiskolák pótvizsgálataihoz. Teljes napi penzió 18 Ké. Felőtteknek penzió lakás nélkül 20 Ké. Orth. ψψ vendéglő a főt. aranyosmaróti orth. rabbiság felügyelete alatt. Felvilágosítást nyújt: **Weszl József, Vyhne.** (Vasut: Bzenice-Vyhne, Szlovenszko.)

Rabbi mint kormányzó

LEHMANN-ELBESZÉLÉS A XII. SZÁZADBOL. 17

Rabbi Majse, a nagy törvénytudós, kénytelen volt elhagyni Coucy városát, ahol oly soká hirdette a Tant. Ez az esemény fájt a hitközség tagjainak, de egészen kétségbeesett Rabbi Sámson feleségét és leányát, akik érezték, hogy most immár ki vannak szolgáltatva Chájim kényszerének, aki erőnek-erejével a gazdag Avnéer-hez akarja adni fivére leányát. Sokszor voltak emiatt hangos jelenetek, egyszer azután Chájim dühösen odaszólt a síró leányhoz:

— Hát nem bánom, nem törődöm vele, ha nem akarsz ahhoz menni, akit én kikerestem számodra, ne menj, de akkor egyáltalában nem törődöm a sorsoddal, miattam éheztek és kíváncsi vagyok, vajjon nyomorúságotok nem fogja-e megtörni konokságotat?

— Sógor, kérdezte Dina megbotránkozva, ezt tennéd meg? Ez a hála azért, amiért az én férjem, R. Sámson vállalta a rabszolgaságot, te kiszabadultál és most meg nem érzed semmi kötelességet, fivéred és kiszabadítottal szemben?

— Ugyan, mit beszélsz? Hétszáz drachmát adtak a mogadori zsidók én érettem. Ezt a pénzt sokszorosan visszaadtam nektek. Nem érzem magamat adósnak veletek szemben. Ha nem tudod leányod makacsságát megtörni, akkor tulajdonítsd a következményeket magadnak.

Chájim valóban úgy járt el, mint ahogy fenyegetőzött. Mivelhogy nem engedelmességek, elvont minden támogatást sógornőjétől. Rabbi Sámson háza-népe a legnagyobb nyomorba került. De miért nem támogatták a hitközség emberei a kiváló R. Sámson feleségét? — kérdezhetné valaki. A felelet: akkor is úgy történt, mint most szokott: a gazdag embereknek mindig igazuk van. Sőt a hitközség legnagyobb része a szegények ellen állást foglalt és mindegyik azt mondotta:

— Zaire, egy nyakas, engedetlen leány, miért nem engedelmességek nagybátyja akarátának, aki csak a javát akarja?...

Amikor nem bírták már a szenvedést, Zaire megüzente nagybátyjának, hogy megadja magát sorsának. Így azután nagy ünnepélyességgel megülték az eljegyzést. Már a házasságkötés napja is ki volt tűzve, amikor rendelet érkezett az anyakirálynőtől, hogy amíg Richárd király fogságban van, az angol korona összes tartományaiban tilos mindenféle mulatság, sőt lakodalmak tartása is. Ennek folytán Zaire esküvője is halasztást szenvedett, az ő nagy öröme. Így multak hónapok, amíg egyszer kihirdették, hogy a király kiszabadult és megint meg van engedve mindenféle mulatság rendezése. Coucy városának pedig azt jelentette a király, hogy a Palesztinában Ptolomais városa ostrománál el-esett Raoul herceg helyébe egy más kiválóságot nevezett ki kormányzóknak. Az új kormányzó a következő napon megérkezik és ennek következtében felszólítja a várost, hogy készítsen elő ünnepélyes fogadtatást.

Lázás izgalom vett erőt a város lakosain, díszkapukat kellett létesíteni, a házakat fel kellett díszíteni és lobogózni. Chájim sietett sógornőjéhez, hogy még aznap tartsák meg az esküvőt. Dina nagy kérésére beleegyezett Chájim abba, hogy tekintettel a kormányzó bevonulására, egy napra halasztassék el az egybekelés.

Éjjel az egész városban senki sem aludt az izgalomtól és kora reggel már mindenki talpon volt. Kíváncsian nézték

a kormányzó bevonulását. Elöl hat trombitás vonult, utána tizenkét fullajtár következett, bíborvörös, aranyaszományos ruhákban, majd pompás pej lován a kormányzó jött. Sisak rostélyá félig le volt engedve, de meg lehetett állapítani, hogy impozáns megjelenésű ember. Balján fiatal ember lovagolt, fekete ménen, nyílt sisakkal. A zsidó nézők közül egynehánynak feltűnt, hogy az arc ismerős nekik, kérdezték is egymástól, vajjon honnan ismerik, de senki sem tudta megmondani. A menet a várkastélyba tartott, ott megpihent a nagy lovagterem mellett, amelynek közepén trónszék volt, jobbról-balról pedig hírnökök térdeltek. A kormányzó a trónszék mellé állt, akkor elővették a hírnökök a nagy pergamentekercset, s felolvasták a kormányzóvá való kinevezését. Azután leült a trónszékre, a hírnökök vállaira tette a hermelin-köpenyét és fejére a kormányzói koronát. Akkor elvonultak előtte az összes földesurak, akiknek hódolatát fogadta. Estére nagy közös lakomát rendeztek.

A lakomán után furcsa dolgokat beszéltek a városban. A kormányzó — azt mondták — nem evett és nem ivott az összejövetelnél, fiatal kísérője, aki olyan ismerősnek tűnt fel a zsidóknak, az utazó kosarában húst és kenyert hozott magával, és abból falatoztak. Ki lehet ez a titokzatos férfiú? Azt mondták, bizonyára Szaladin szultán fivére, akiről az a hír terjengett, hogy Richárd király jó barátja lett és követte a királyt nyugatra.

Másnap reggelre volt kitzúve Zaire és Avnéer egybekelésé. Chájim házában már minden előkészületet megtettek, amikor hirtelen a kormányzóhoz lettek berendelve a zsidó község elöljárói. A kormányzó a trónszéken ült, sisakja le volt eresztve, úgy, hogy nem látták arcvonásait.

— Lépjetek közelebb, szólt az előjárókhöz, hivatalak benneteket, hogy tudomásul adjam nektek, hogy kegyes uratok akarok lenni. Megszüntettem az összes korlátokat, amelyeket az én elődöm rendelt el ellenetek. Elengedem azokat az összes külön-adókat, amelyeket eddig az államkincstárba kellett fizetnetek. Egyforma jog, egyforma kötelesség illeti az ország minden egyes lakosát, akár zsidó, akár keresztény.

— Legkegyelmesebb urunk, kérdezte Chájim, mivel érdemeltük meg ezt a nagy kegyet?

— Ezt köszönhetitek egy közületnek való zsidónak, egy emir rabszolgájának, aki nekem a Szentföldön nagy szolgálatakat tett. Itt született és Sámsonnak hívják.

— Sámson? Főmagasságú kormányzó úr! Hiszen ez az én fivérem! Hát még él?

— Még él.

— Talán a te neved: Chájim?

— Az én legkegyelmesebb uram ezt tudja?

— Igen, tudom, mert a fivéred elmondta nekem, hogy miattad lett rabszolga, hogy te eltartsad feleségét és gyermekeit. És eleget tettél ennek a kötelességnek?

— Óh, hogyne, hogyne.

— Sámson legidősebb leánya már eladó sorban van. Férjhez adtad már?

— Már régen férjhez ment volna, hogyha a királyné őfelsége nem tiltott volna el minden mulatozást a király fogsága miatt. De ma meg lesz az esküvő.

— És ki az a férfiú, akihez oda akarja adni?

— Avnéernek hívják, legkegyelmesebb uram.

— Amint Sámson barátom mondotta, ő annak idején lelkedre kötötte, hogy csakis olyan férfiúhoz adható leányát, aki jártas a vallástörvényekben. A szóbanforgó Avnéer ilyen?

(Vége köv.)

HIREK NAPTÁR

Sabosz Rajs-chajdes,
Kajrach, IV. Perek

Gyertyagyújtás (Bpest): 7. 30
שנה kimenetele " : 8. 35

Vasárnap: Rajs-chajdes Tamúz 2. napja

סוף וזמן קריאת שמע (Bpest): 6.40

— Reb Sölem Ellezer, a hírneves újfelhértői Rebbe, bonyhádi hívei többszörös kérésének engedve a mult szombatot Bonyhádon töltötte, ahol Brück Miksa vendégszerető házában szállt meg. A Rebbe érkezésének hírére, Kiskőrös, Soltvadkert, Szedres, Tab, Hőgyész és Paks zsidósága közül számosan elzárándokoltak a szentéletű férfiúhoz Bonyhádra ahol szombaton, valamint szombat este a „Királynőt búcsúztató“ (m'lave malko) lakománál mohón oltották szomjukat a cadik Tóravizének éltető forrásánál és szavaiból merítették erőt az élet küzdelmeihez. — A Rebbe a Sabosz Rajs-chajdest hír szerint Pápán tölti el.

— Haláleset. Nagy gyász érte a IX. Tompa u. Talmudtörát, elnöke R. Joszef Pollák elhunytával. Hosszas betegeskedés után a pislakoló mécses örökre elaludt. Fájdalom és bánat sötétsége borult a gyászoló családra. Tátongó firt hagyott maga után a IX. kerület orthodox oázisában, hol gyengélkedve reszkető karokkal zászlot bontott a tulmudtóra megalapításának érdekében. Nagy áldozatok árán sikerült is a megboldogultnak létre hozni a TT. iskolát hol ingyenes oktatásban részesülő szegény munkás-szülők gyermekeinek ajkán csendül fel a Tan melabús dallama. Elhunytával a Tompa-uccai orth. templom egyik erős oszlopa dől ki. Nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra a

bpesti orth. temetőben, ahol Welcz J. rabbi, dr. Abrahamsohn chevra-főtítkár és Wollner Béla a templom rabbija megható heszpedekben búcsúztatták.

— Újból Króle... A közönség élénk emlékezetében lesz még az az áldatlan hitközségi herce-hurca, mely a mult évben Nagykárolyban lefolyt, s ami az ottani orth. hitközség kettészakadásához vezetett. A kettészakadás folyamánaként most az új (u. n. „spanyol“ ritusú) orth. hitk. dajonját a tizgyermekes Schwarcz rabbit kilakoltatták. A dajon ugyanis a kettészakadás előtti egységes orth. hitközség egyik ingatlanában lakott, mely ingatlan azonban a kettéválás után a másik párt hitközségének tulajdona lett.

— Főhercegi köszönet egy főrabbinak. Onodról írják: Hitközségünk Donath Fülöp főrabbiával az élen, Frigyes főherceg 80-ik születésnapja alkalmával ünnepélyes gyűlést tartott, s az erről szóló díszes jegyzőkönyvi kivonatot megküldte a főhercegnek, akinek udvartartásától a következő köszönő irat érkezett: Igen tisztelt Főrabbi úr! Frigyes Főherceg Tábornagy Ur Ó cs. és kir. Fensége hálásan köszöni a 80-ik születésnapja alkalmával kifejezett jókívánásokat úgy Főtisztelendőségnek, mint a szellemi vezetése alatt álló hitközségnek is. Magas megbízásból: Karapancsa, 1936. június 6. (Aláírás.)

— Szolyváról írják nekünk: „Hitközségünk többszöri kérésének engedve, Teitelbaum Joél szatmári főrabbi elhárította, hogy e hét szombatját (Sabosz Rajs-chajdes) szolyvai hívei körében töltsék, ahol a hírneves Rebbe méltó fogadtatásban részesítik.“

A VERŐ Inlézet volt nyelvtanára
Krausz Hilda kultuszmin. eng.
INTERNÁTUSA

Angol-magyar leánynevelő

Budapest, XIV., Ida-utca 3. — Telefon. 96-3-13. Villanegyedben, minden típusu iskola közelében. Továbbképzés. Nyelvek. Zene. Háztartás. Sport.

Rituális ellátás. Kérjen prospektust!

NYARALJON SIÓFOKON!
ROSENBAUM, ORTH. KÖSER PENSIÓ,
SIÓFOK, BATTHÁNY-U. 4. Casinóval szemben.
Modern kényelem, folyóvízes szobák, nyitott és zárt terraszokkal. Elsőrendű konyha. Mérsékelt árak. Felvilágosítás:
ROSENBAUM BUDAPEST, VII., WESSELÉNYI-UTCA 4.
SIÓFOK, BATTHÁNY-U. 4. TELEFON 112.

NAPONTA FRISS KESER TEAVAJAT
jutányos árban, úgy tömbben, mint csomagolva szállít:
IBRÁNYI SAJTGYÁR, IBRÁNY.
(Fiók: Kemece.) A kemecei és berceli főrabbi felügyelete alatt. — Kívánatra hecsher mellékelve.

— Értésítés kaszusz-ügyben. Alulírott rabbi az ezúton értesítjük a t.c. fogyasztó közönséget, hogy a sátorajajhelyi „Adler-féle túrógyár“ nem áll rabbiágunk felügyelete alatt.

A S.-A. UJHELYI ORTH. RABBISÁG.

A karcsúság titka

EHRENTHÁLNÉ (Geczovits Renee)
füzőszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 40-2-64.

— A szerdai főrabbi gyásza. Pápán elhunyt 89 éves korában Eckstein rabbi, aki hosszú évtizedeken át a hitoktatási és paszkenolói tisztséget viselte a hitközségben, további a „siur chevro“ ékes-szólo magdija volt. Nagy részvéttel lefolyt temetésén heszpedot mondott: fia R. Majse Eckstein szeredi főrabbi, R. Michoel Pressburger pápai rabbi, végül a megdicsőült unokája: R. Jajno Eckstein búcsúztatta a megdicsőültet, akit a harkofó-szertartás után örök nyugalomra helyeztek. — תנצב"ה

x Pollák Sarolta kozmetikus, Andrássy-út 32., az ország legismertebb és legmodernebb kozmetikai intézete. Szépségápolás, villanyos szőrtelenítés, szemölcsirtás, kvarc. „Miracle“ hajlétavoltfősz. Tanítványképzés.

x Orth. Kóser fogkrém! Orth. cikket forgalomba hozó kereskedőink figyelmébe ajánljuk jelen számunk Jubadont fogkrém hirdetését. Ez a fogkrém, mely rituális felügyelet alatt készül, a ritualitásra súlyt helyező közönségünk által minden aggodalom nélkül használható.

x Felhívjuk igen tisztelt hölgyeivásóink figyelmét Spitz Herman cég selyem és szövet áruházára (Erzsébet-krt. 34. sz.), hol a legszebb selyem- és mosóanyagok a cég katalógusában is feltűnnek olcsó árakkal.

TÁTRALOMNIC! MAGAS TÁTRA!

Értésitem a t. c. közönséget, hogy orth. kóser penziómat megnyitottam. Elő- és utószobában kedvezmény. Cím: PENSION TOBOVITS, Tatranska Lomnica, Villa Bugosh

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)

Rosen Dóra Makó és *Berkovits Imre* orth. kántor, Sükösd, jegyesek.*Zeichner Rózsika* Makó, *Weber Desső* K. K. Félégyháza, jegyesek.*Fränkl Margitka* Berettyóújfalu, *Wieder Jenő* Hajdunánás jegyesek.*Reich Gizi* és *Weinberger Albert* Budapest jegyesek. M. k. é. h.*Gombó Regina* Makó, *Buchinger Albert* Szombathely jegyesek.*Krausz Judit* Sajószentpéter házasságot kötött *Fried Jenővel* a balmazújvárosi főrabbi fiával.*Nagyfaludi Baba* Kolozsvár, *Rosenbaum Géza* frankfurti jesivanövendék, *Rosenbaum Adolf* hitközségi előjáró fia Nagyvárad, jegyesek.*Weisz Mariska* és *Friedmann Kálmán* Csorna jegyesek. (A csornai Tiferesz Bachurim szívélyesen gratulál.)*Singer Ilikté*, *Singer Zsigmond* bpesti ékszerész leányát, eljegyezte *Reismann József*, *Reismann Károly* fia, Bpest.*Rosenberg Hédi* Salgótarján és *Glück István* Salgótarján-Gyöngyös, jegyesek. (Zuckermann Izidor és családja Salgótarján, gratulálnak.)*Weisz Magda* (Debrecen) és *Steinherz Jenő* (Kecskemét) június 21-én déli fél 2 órakor tartják esküvőjüket Debrecenben, Hatvan-u. 2. M. k. é. h.*Szántó Sándor* pénztárnokunknak, *Fisch Malvinnal* való eljegyzéséhez szívélyesen gratulálunk.*Tiferesz Bachurim*, Debrecen *Schwarz Miklós* elnökünknek *Grünfeld Flórikával* (S. A. Ujhely) való eljegyzéséhez szívélyesen gratulálunk.*Tiferesz Bachurim*, Kisvárdá. *Lövinger Lipót* a bpesti orth. hitk. polgári iskolájának, jeles hittanára, 6-án szombaton ünnepelte Czvi Elimelech fia barmiczvóját impozáns keretben. Az ifjú rutínozott, pompás charifűsz- és magdiusz drósót mondott.Legszébb, legdivatosabb menyasszonyi parókák: *Allschülernél*, Budapest, Csányi-utca 12. (Telefon: 31-0-79.)**HERSCH**
alapítványi orth. izraelita (Pollák főrabbi hitk.) polgári iskolával és Talmudtórával kapcsolatos**internátusba, Vácott,**
megkezdődtek a felvételek. Ellátási díj évi 600 P. — Prospektus.**BECKERT HUGÓ**
parókakészítő specialista

A legújabb modellek állandóan raktáron.

Budapest, Dob uca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 10, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja P 2.—. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelítség levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.**KERESEK** fiatal **חיה** leányom részére: bőchür talmidchóchom godajl, maggid noe v'loré somajim-ot, ki három elismert rabbi hatórá-jával rendelkezik és négy polgárit végzett. Megfelelés esetén a helybeli főrabbi-állást elnyerheti. Reflektánsok okmányaik másolatával legrovidebb időn belül írjanak. Cím: Fried Áron arabbi, Tiszalök.**BENŐSÜLNE** balbatis házba, jó megjeleneű 25 éves, vallásos, intellig. fiatalember. „Volt bőcher“ jelígre.**NYARALÓK**, gyermekek és átutazók szigoruan orth. kóser kosztot, lakást kaphatnak, minden izlést kielégítően: Rosner Lipótné, Sopron, Színház u.25. (Kívánatra lőverekbe is küldök.)**KERESEK** azonnali belépésre, háztartás minden ágában jártas házvezetőnőt. Csakis szigoruan vallásos személy ajánlatát kérem, igény megjelölésével. Gestetner Izidor, Csorna.**SZÉPEN** bútorozott külön bejárattú tiszta uccai szoba, fürdőszobahasználattal kiadó. „Andrássy út“ jelígre.**JÓ CSALÁDBÓL** való, mindenhez értő ügyes orth. fiatal úrilány, a nyári hónapokra elmenne vidékre 1-2 gyermek mellé. „Szerényigényű“.**FIATAL** szombattartó rőfös-segéd kezdő fizetéssel felvétetik. Singer Testvérek, Moson.**KIVALÓ** vidéki bőcher Pesten szakszerűen tanít gyerekeket imádkozásra, ohimis-rasi, gemósera, stb. Felmenteket is. Cím: telefonon a kiadóban.**HÁZASSÁG** céljából keresek 33 éves önálló kereskedő rokonom részére oly tisztességes jobb családból való magas termetű házias leányt, kinél nem hiba, hogy rokonom időnként könnyű gyógykezelésre szorul. Hozomány nem főfeltétel. „Gondtalan élet“.**MAGASFEKVESŰ** helyen kellemesen nyaralhat napi 4 pengőért, orth. kóser ellátással, Gansl Ignácánál, Nógrád-bercel.**ZÜGLIGETBEN**, 81-es villamos közelében hatalmas gyümölcsösben orth.-kóser gyermek- és diáküdülő. Referenciák Grosz I. József, budai orth. rabbi úrnál. Ellátás házon kívül is. Schiffer-üdülő, Zalai-út 10.**CSÍZ-FÜRDŐN** (Cíz-kupele), szigoruan orth.-kóser vendéglő: Deutsch Ede. Elsőrendű koszt, olcsó árban.**MÁTRAFÜREDEN** orth. kóser Klein-penzió, magasan fekvő, modern, parkos villában! Folyóvizés szobák! Külön gyermeküdülő, Reichmann kecskeméti tanító vezetésével. (Kívánatra prospektus.)**ORTH.** háztartásvezetőnő ajánlkozik. Cím: F. J. Bpest, Bérkocsis u. 12. I. 2. **JÓMEGJELENÉSŰ** 26-28 éves, textilszakmában jártas orth. fiatalembert keresek benősülésre vidékre, saját házban levő üzletembe, egyetlen leányom részére. „Biztos jövő“ jelígre lehetőleg fényképpel, (20 fill. bélyeg.)**KERESEK** hároméves gyermekemhez intelligens perfekt gyermekleányt. Hofmann Jakab, Csorna.**VALLÁSOS** intelligens özvegy úriasszony elhelyezkedne háztartásban, gyermekek mellett. „Ügyes“ jelígre.**ÉPÜLETFASZAKMÁBAN** jártas, ügyes, megbízható, jó üzletszerző 20 év körüli fiatalembert keresek. Jó referenciával rendelkező ajánlatot minimális fizetési igények megjelölésével „Szigorú vallásos“ jelígre a kiadóba kérek.**HASÓVASZ AVÉDŐ!** Két pár (Rasi és R. Tam) t'fillinemet Nyugatnál elvesztettem. Megtaláló jutalom ellenében írjon: Schwarcz menza, Balassagyarmat.**27 ÉVES** intelligens, szép, vallásos házias leányomat férjhez adnám szép hozománnyal oly kimondottan jóré somájimhoz, kinek megélhetést nyújtó üzlete vagy biztos fizetési állása van „Balaton“ jelíge. (20 fill. bélyeg.)**PARNOSZÓ** kocsmaházzal férjhez adnám háziasan nevelt leányomat, 42-45 éves orth. emberhez. „Vidékre“. (20 filléres bélyeg.)**TRENCSÉNTEPLICEN** megnyílt Israeler orth.-kóser vendéglője. Előszedőben teljes napi penzió 35 Ké.**SZERENCSETLÉN** sorsú, kilakoltatott özvegyasszony, sürgős támogatást kér a kiadóba, lakása nincs. Özv. Kohn Arnoldné.**KOMOLY**, elsőrangú összekötéssel bíró **sadchenok**, kik Csehszlovákiával is kapcsolatban állnak, adják le címüket a kiadóba: „Kiváló fiatalember“ jelígre. (20 fill. bélyeg.)**MÁTRAFÜRED** legszebb helyén Pestisoron orth. kóser penziómat gyermeküdülővel kibővítettem. Szigorú felügyelet. Teljes nyaralási költség vasúti jeggyel 30 napra száz pengő. Budapestről személyes kíséret. Mandl Erzsébet, Mátrafüred.Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer, Bethlen Gábor utca 33.

אלהעמינע יידישע צייטונג

ביה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót זלSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791.
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: A fajörület logikai képtelensége

Mielőtt a fajelmélet kritikai elemfuttatásához fogok, két kiváló szellemnek a fajelméletről írt megállapítását bocsájtom előre. Először hazánk halhatatlan nagy fiának *Kossuth Lajosnak* irataiból idézem a következő érdekes részt:— *A német munkás tehetséges, fejlődő nép, kár, hogy sohasem nevelték alkotmányosságra, hanem ahhoz szoktatták, hogy úgy kommandórozzák, mint a hadsereget. Ezért sokat fog cseletleni-botlani, sok szertelenséget követ el, de a benne rejlő józanságnál fogva végül le fogja vetni a gyermekruhákat, európai férfivá serdül s akkor restelni fogja ifjúkori bottlásait.*— *A faji téveszme a német föld szülötte, éppen a politikában való járatlanság miatt. A német fajvédelmi elmélet: a középkor visszatérése. Összetévesztik a németek a fajiságot a nemzettel. A nemzet nem közös fajon, nem a lesszármazáson alapszik, hanem közös műveltségen, közös multon, közös munkán, közös reményeken, közös érdekeken, érzelmeken, küzdelmeken. Csak a nemzeti eszme forraszt, olvaszt egybe, mert ez szereteten alapszik. Ha mi magyarok a fajiság álláspontjára helyezkednénk, ki kellene zárjunk a magyarság köréből például Petőfi Sándort, ellenben meg kellene becsülnünk a nemzet magyar származású áruelőit.*Ezután a mai nemzedék egyik legnagyobb államférfijának *Henry Bérenger*, volt. nagykövetség, a francia külügyi bizottság elnökének, *„Hitler et Israel“* címen nemrég tartott nagyérdékű előadásából kiemelem ezt a megállapítást:— *A német árjaelmélet biológiai nonsens és nevétséges humbug. Az európai népek közötti évezredek keveredése miatt, semmiféle fajdistinkciót nem lehet megállapítani...*

Hogy a világháború óriási felfordulást okozott, politikai, gazdasági és társadalmi tekintetben, köztudomású. Ezt nem kell bővebben determinálni. A sok zavart keltő momentum mellett azonban jónak látták a zavarosban halászó politikai kalandorok, a zsidóság őssellensége, hogy még egy új problémával súlyosbítsák az amúgy is terhes helyzetet, a faji kérdés felvetésével.

A fajta fogalmának meghatározása addig még egy tudósoknak sem sikerült. Ellenkezőleg! Ennek ostobaságait és tudatlanságait sorozatosan leleplezik.

A legkiválóbb biológusok, társadalomtudósok és gondolkodók egyhangúlag megállapították, hogy a fehér emberiségben belül külön fajok nincsenek. Az egész fajprobléma csupán az antiszemitizmus erőltetett okoskodása, amely ma a német tudomány szomorú dekadenciájának korában komolyságra nem számíthat. Az egyik náci fajkutató, a keresztény világnézettel szemben álló zsidóságot azért tekinti külön fajnak, mert az „elérkezett Messiást“ nem fogadta el és ezért a kereszténység szemében apostatának számított. A másik pedig úgy okoskodik, hogy nemzeti létének alapja kicsúszott lába alól, tehát elapadtak természetes és nemzeti fennállásához szükséges erőforrásai. A harmadik végül, a zsidó vallás exkluzivitását és az őtestamentumi törvények, rituálékhoz való ragaszkodását tartja külön faji kritériumnak. Ez utóbbi alapon éppen úgy lehetne az anglikánus, vagy evangélikus egyház hívőit is külön fajnak kategorizálni. Ebből is láthatjuk, mily ingatag talajra építik a náci tudósok az erőltetett fajkutatás okoskodásait. A komoly tudomány szerint nincsenek egyáltalában olyan embercsoportok, amelyek velük született magasabb

vagy alsóbbrendű tulajdonságokkal bírnának. Szerintük ezeket a tulajdonságokat a gazdasági helyzet, a történelmi mult és a földrajzi viszonyok alakítják át.

Az egész fajörületet a zsidógyűlölk tendenciózus gonosz szándékkal azért dobták a felszínre, hogy ellenséges magatartásukat a tudományos komolyság mezébe öltöztetve, a gondolkodni képtelen és nem is akaró tömegek alantos indulatait, céltaloz zsidó-üldözésükre felkeltsék.

Megjegyzem, hogy a fajörület vitustancát sem egyformán járják a gyújtogatók. Maguk között sincs még egy egyöntetűen elfogadott álláspont. Vannak oly futóbolondok, akik az orthodoxia vallásbeli különállásában, mások viszont a cionizmus nemzeti aspirációiban, végül némelyek az asszimilánsoknál kiüto gazdasági gestióban vélik a különfajiság alapját feltalálni. Hisz tulajdonképen nem is volna érdemes ezzel a divatos hóborrtal komolyan foglalkozni, ha oly makacsul nem hirdetnék napról-napra a fajörület hamis doktrináját, aminek elsősorban a harmadik birodalom szolgalekű „tudósai“ szerzetel komolyan látszó „tudományos alapot“. Ez a megrendelésre készült és a germán testre szabott fajkosztium képezi most az amúgy is az unifornis és dobpergésre nevelt német nép gyűlöletének fő alapját. Ők a magasabbrendűek, ők a legrégibb faj! Azt hirdetik, hogy ők jogosultak az egész emberiséget vezetni és irányítani.

Büszkék arra, hogy amikor a zsidóság ősei bibliá- és zsolotárnagyarázatokkal, a próféták írásainak kommentálásával és „egyéb haszontalanságokkal“ töltötték idejüket, a germán ősek barbár és pogány kultuszokban élték ki ma-